

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

16. - 22. septembar 2017. godine

Bilten broj 38/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	4
Slučaj "Vranjske" i svrha finansiranja medijskih programa.....	4
Debakl Vučićeve borbe protiv korupcije	5
Inicijative	7
Sugestije za izmenu i dopunu Uredbe o finansiranju programa od javnog interesa	7
Kršenje Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije.....	8
Antikorupcijsko savetovalište ALAC	10
Pretnje otkazom.....	10
Delegacija	10
Mediji	11
"Tetka iz Kanade" platila Vulinu stan	11
Reklama kao nagrada za podobne	14

Aktivnosti

Na poziv organizatora da predstavi aktivnosti organizacije Transparentnost Srbija u oblasti javnosti rada državnih organa, Nemanja Nenadić je dao uvodnu reč na konsultativnom sastanku organizacija civilnog društva „Otvaranje uprave – dostignuća i izazovi“, organizovanom u okviru procesa Partnerstvo za otvorenu upravu.

Nenadić je prisutne predstavnike državnih institucija i nevladinih organizacija upoznao sa najnovijim istraživanjima TS, u vezi sa javnošću rada javnih preduzeća, indeksom transparentnosti lokalnih samouprava, državne pomoći, javnosti budžetskog procesa, informatora o radu organa vlasti, kao i sa zalaganjem za poboljšanje pravnog okvira za pristup informacijama i otvorenost i odgovornost javnog sektora uopšte.

Pored toga, on se osvrnuo i na pitanja otvorenosti uprave u Srbiji i svetu, a na osnovu dugogodišnjeg iskustva i rada u ovoj oblasti. Ukazao je na trendove i pokretače veće otvorenosti uprave koji su postojali tokom poslednje tri decenije, ali i na negativne trendove koji se sve češće javljaju i na svetskom nivou i u Srbiji. Dok je nekada entuzijazam za jačanje demokratije i ljudskih prava donosio zahteve za odgovornijom vlašću i pristanak političara da donesu zakone koji će garantovati veća prava, danas su na sceni drugačiji trendovi. Pravo na pristup informacijama i polaganje računa građanima se sužavaju uz obrazloženje borbe protiv terorizma, drugih vrsta kriminala, ali i zaštite nacionalnih ili čak finansijskih interesa investitora.

Drugi bitan razlog za povećanje obima raspoloživih informacija jeste internet. Okolnost da se informacije mogu znatno lakše proizvesti i učiniti dostupnim praktično besplatno lišava one koji bi da kriju podatke od građana jednog od najčešćih izgovora koji su ranije korišćeni. Često se govori o tome da bi informacije trebalo učiniti dostupnim u pristupačnijem obliku, da ima suviše objavljenih informacija koje nisu naročito bitne i slično. Pa ipak, to nije glavni problem. Ubedljivo najviše informacija koje bi učinile vlast odgovornijom a koje nedostaju, nisu dostupne zato što nikada nisu ni proizvedene ili makar vlast lažno tvrdi da dokumenti ne postoje. Daleko iza toga stoje druge prepreke za otvoreniju i odgovorniju vlast, kao što su pozivanje na zakonske izuzetke od pristupa informacijama ili teškoće da se dokumentu pristupi dovoljno brzo i u željenom obliku. Otuda je pogrešno postavljati stvari, kao što se trenutno čini i u Srbiji, kao da je prioritet da se informacije učine lakše dostupnim, kroz tehnološka unapređenja. To jeste važno, ali je još važnije naterati državne organe da obave svoj posao i da proizvedu informacije koje su građanima neophodne da se uvere u to da institucije obavljaju svoje zadatke. Drugim rečima, da postoje izveštaji o sprovednim kontrolama, praćenju sprovođenja zakona, stanju u oblastima rada koje pokrivaju ministarstva, izvršenim poslovima koji su plaćeni iz budžeta itd.

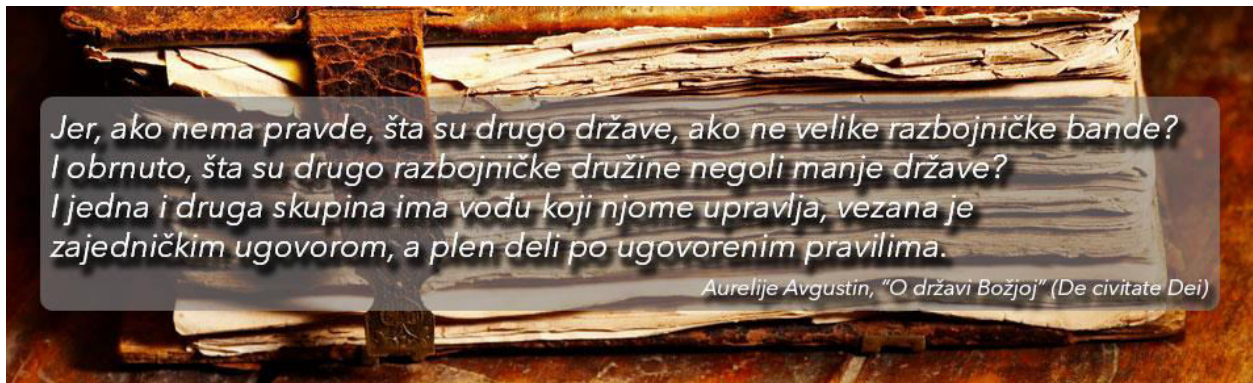

Predstavnik Transparentnosti Srbije Nemanja Nenadić učestvao je i na konferenciji u organizaciji Ministarstva pravde, kojom je obeležen početak projekta "Sprečavanje i borba protiv korupcije".

To je bila prilika za razgovore i razmenu mišljenja na aktuelne teme sa predstavnicima brojnih državnih organa i međunarodnih organizacija koji su učestvovali na ovom skupu, uključujući tu i novu direktorku Agencije za borbu protiv korupcije, predstavnike Saveta za borbu protiv korupcije Vlade Srbije, Delegacije EU, OEBS, UNDP i drugih.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) je tokom prošle nedelje primilo 13 telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, a još devet slučajeva otvorili smo na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu.

Na Fejsbuk stranici TS u protekloj nedelji objavili smo sedam komentara u vezi sa antikorupcijskim temama, linkova i vesti. Na sajt smo postavili sedam tekstova i dokumenata. U medijima je u prošloj nedelji objavljena čak 131 vest ili prilog o aktivnostima naše organizacije ili vest u kojoj je citiran stav predstavnika TS. Na Tviteru, gde imamo 6.800 pratilaca, najviše pažnje izazvali su naši tvitovi u vezi sa gašenjem "Vranjskih".

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Slučaj "Vranjske" i svrha finansiranja medijskih programa

20. septembar 2017.

Vranjske" su nesumnjivo list koji je hrabro otvarao teme iz oblasti korupcije i koji je to činio ukazujući i na pojedinačne slučajeve i na sistemske probleme. Pošto takvih medija u Srbiji svakako nema na pretek, vest o tome da su Vranjske prestale da izlaze je veoma loša i za borbu protiv korupcije. Podsećamo, između ostalog, na [tekstove](#) Vranjskih u vezi sa [finansiranjem](#) stranaka, na [tekst](#) o aferi u vezi sa korišćenjem službenih vozila u privatne svrhe i [vozilom](#) koji lokalno JKP dobija na korišćenje (za direktora) od privatne firme koja dobija posao u Vranju, na [tekst](#) o lokalnim konkursima za medije i o [stranačkom](#) zapošljavanju u lokalnoj Poreskoj upravi.

U reakcijama ovim povodom, s jedne strane NUNS i NDNV [ocenuju](#) da je gašenje ovih novina „direktna posledica dugotrajnih političkih pritisaka na medijske slobode i zastrašujuća vest za medijske profesionalce.“

Dalje takođe kažu da su „mediji koji nisu pod kontrolom vlasti izloženi konstantnim pritiscima, pretnjama, kampanjama, ucenama, iscrpljujućim posetama raznih inspekcija, začuđujućim sudskim odlukama koje su u suprotnosti sa konceptom medijskih sloboda i praksom Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu“ i da im je „skoro u potpunosti onemogućen pristup novcu građana namenjenom javnom interesu u sferi javnog informisanja.“

„Posebno su na udaru lokalni mediji koji su izloženi samovolji lokalnih političkih kabadahija i koji imaju veoma ograničeno i siromašno tržište, a i ono je u velikoj meri zavisno od vlasti“.

U [reakciji](#) Vlade Srbije govori se o tome da se „mediji finansiraju po takozvanom projektnom principu, odnosno preko konkursa koji organizuju državne institucije, međunarodne organizacije i donatori koji se bave podrškom rada medija,“ da je Vlada Republike Srbije putem konkursa koje je organizovalo Ministarstvo kulture i informisanja za sufinansiranje sadržaja, od 2014. do danas, podržala nedeljnik "Vranjske" sa ukupno 4.475.959 dinara, da „nedeljnik "Vranjske" ni po jednom osnovu ne može biti okarakterisan kao medij koji je na bilo koji način diskriminisan od strane konkursnih komisija Ministarstva kulture i informisanja i Vlade Republike Srbije, čak naprotiv“, da je iz budžeta Vranja u istom periodu novinskom izdavačkom preduzeću "Vranjske" isplaćen je iznos od 9.026.808 dinara po različitim osnovama, te da se ne radi o gašenju slobode medija.

Pored toga, u saopštenju Vlade se kaže i da Vranjske bespravno koriste prostorije Fonda PIO, ali da „je Vlada Republike Srbije sve ove godine nalazila način da izađe u susret "Vranjskim" i prevaziđe i te probleme“.

U javnoj komunikaciji treba **baratati preciznim podacima**, kad god je to moguće. Zbog toga je dobro što je Vlada izašla sa podacima o **sredstvima koje su uplaćene Vranjskim iz budžeta**. Bilo bi dobro da i drugi podaci o tretmanu medija budu takođe javno dostupni – npr. **broj inspekcijskih provera, oglašavanje institucija javnog sektora, slučajevima u kojima je mediju uskraćen pristup traženim podacima, oprost dugova ili drugi vidovi državne pomoći**. Ono što, međutim, nikako ne bi valjalo jeste da se izvitoperi **svrha davanja iz budžeta medijima**. Naime, projektno finansiranje, po Zakonu nije, i nikako ne bi ni smelo da bude „**finansiranje medija**“, već finansiranje **programa od javnog interesa**.

Zbog toga, činjenica da su „Vranjske“ dobile neki novac iz budžeta (ili da je novac dobio neki drugi medij), **ne bi trebalo da znači podršku mediju**, već podršku ostvarivanju konkretnog projekta. Da li su novine diskriminisane na konkursima, može se zaključivati samo na osnovu analize podataka o odlučivanju na konkursu – da li su sredstva dodeljena najboljim projektima koji su ispunjavali sve uslove. Sudeći po objavljenim [informacijama](#), postoji sudski spor u jednom takvom slučaju, koji se odnosi na konkurs za dodelu sredstava iz budžeta Grada Vranja.

Podsećamo da smo nedavno otvorili [raspravu](#) na temu jednog povezanog problema – državnog oglašavanja u medijima, koje nije ni potpuno ni dosledno uređeno.

Jedan od razloga zbog kojeg je finansiranje medijskih programa od javnog interesa nedovoljno, jeste i to što značajan deo novca odlazi na nepotrebna oglašavanja javnog sektora, kojima se plaća naklonost medija.

Na kraju, Vukašinu Obradoviću, osnivaču Vranjskih, koji je počeo štrajk glađu, a zatim prevezen u bolnicu, želimo brz oporavak

Debakl Vučićeve borbe protiv korupcije

17. septembar 2017.

Predsednik SNS Aleksandar Vučić je, po ko zna koji put za pet godina, pred beogradske izbore, najavio "borbu naroda protiv tajkuna", piše list "Danas" u tekstu naslovljenom "Debakl Vučićeve borbe protiv kriminala i korupcije".

List podseća da je od momenta kada je stupio na vlast 2012. godine, kao prvi potpredsednik vlade, Vučić krenuo u oštru borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, najavljujući da niko od tajkuna neće biti pošteđen.

Društvo

Zašto je predsednik SNS po ko zna koji put za pet godina pred beogradske izbore najavio "borbu naroda protiv tajkuna"

Debakl Vučićeve borbe protiv kriminala i korupcije

Od momenta kada je stupio na vlast 2012. kao prvi potpredsednik vlade, Aleksandar Vučić je krenuo u oštru borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, najavljujući da niko od tajkuna neće biti pošteđen.

© 21 | Piše: K. Zivanović | 16. septembar 2017. 12:43

Foto: EPA/ KOCA SULEJMANOVIC - FoNet/ Nensad Dorđević

Obećao je da će rešiti i slučajeve 24 sporne privatizacije, međutim, pet godina nakon toga, nemamo epilog ni jedne

Obećao je da će rešiti i slučajeve 24 sporne privatizacije, međutim, pet godina nakon toga, nemamo epilog ni jedne od njih, niti sudsku presudu. Jedino je reč tajkun ponovo aktuelna, i to u smislu diskreditovanja političkih protivnika.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić kaže da su uporno ponavljane reči "borba protiv korupcije i tajkuna" donele političku popularnost Aleksandru Vučiću, i da je sa te strane razumljivo što se ti termini ponovo javljaju u političkoj komunikaciji.

- Ipak, pretnja bogatim pojedincima koji su navodno držali pod kontrolom vlast danas je manje uverljiva, imajući u vidu da u proteklih pet godina ne samo da nije bilo presuda, nego nije vođen ni jedan postupak protiv takozvanih tajkuna, koji bi se odnosio na neki vid korupcije - ističe Nenadić.

On dodaje da je protiv Miroslava Miškovića vođen postupak u oblasti privrednog kriminala, a ne onoga za šta ga je Aleksandar Vučić javno optužio - "da je neke ministre iz prethodne vlasti plaćao sa po nekoliko desetina hiljada evra mesečno". - To čak nije bilo ni predmet istrage - podvlači Nenadić.

Inicijative

Sugestije za izmenu i dopunu Uredbe o finansiranju programa od javnog interesa

16. septembra 2017.

Transparentnost Srbija uputila je Kancelariji Vlade Srbije za saradnju sa civilnim društvom sugestije u vezi sa izmenama uredbe o finansiranju programa od javnog interesa. Reč je o "on-lajn konsultativnom procesu povodom teksta nacrta Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja".

TS je ukazala na niz mogućnosti za popravljjanje teksta uredbi u svim njenim odredbama, izuzev jedne, na koju nismo imali primedbe.

Pored ostalog, ukazali smo da su kriterijumi za izbor programa koji će se finansirati sredstvima budžeta Republike Srbije nejednaki po značaju i nedovoljno jasno predstavljeni.

Smatramo da treba preciznije, što je moguće više, postaviti kriterijume i uslove, da ne bi previše ostalo na diskrecionu ocenu organu koji dodeljuje sredstva. Smatramo i da kriterijumi konkursa treba da budu takvi da se numerički izražavaju ocene, te bi uredba trebalo da propiše pravila za ocenjivanje, te da se propiše obaveza objavljivanja podataka o vrednovanju po svim kriterijumima.

Tako se, na primer, kao reference programa nabrajaju oblast u kojoj se realizuje program, dužina trajanja programa, broj korisnika programa, mogućnost razvijanja programa i njegova održivost. TS smatra da svaka od pomenutih tačaka treba da se razradi, pa da neke od njih budu uslovi a druge kriterijumi. Takođe, "zakonitost i efikasnost korišćenja sredstava i održivost ranijih programa" i "da li su ranije korišćena sredstva budžeta Republike Srbije i ako jesu, da li su ispunjene ugovorne obaveze" trebalo bi da bude uslov, a ne kriterijum.

Uredba uvodi obavezu da članovi konkursne komisije potpišu izjavu da oni i sa njima povezana lica nemaju interes vezan za sprovođenje konkursa (izjava o nepostojanju sukoba interesa). To je dobro, ali bi osim ovoga trebalo precizirati šta se smatra sukobom interesa – povezanost sa udruženjem koje konkuriše ili sa korisnikom programa, a takođe propisati i norme o situacijama koje se uvek smatraju sukobom interesa – npr. određeni stepen srodstva.

Информатор Јавне набавке Контакт Мејлинг листа Услуге Архива

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ
СА ЦИВИЛНИМ ДРУШТВОМ

Сарадња органа државне управе са удружењима и другим
организацијама цивилног друштва

Почетна Кancelarija Инфо сервис Подстицајно окружење ЕУ Документа и публикације Контакт

Позив

Јавни позив за учешће у консултативном процесу о изменама и допунама Уредбе о финансирању удружења

Јавне расправе, Подстицајно окружење, партнерство | 01.09.2017

Share Like 0 Tweet LinkedIn Share Email Print

Министарство државне управе и локалне самоуправе, у сарадњи са Кancelаријом за сарадњу са цивилним друштвом Владе Републике Србије, позива заинтересоване представнике/це организација цивилног друштва да учествују у он-лајн консултативном процесу повodom текста нацрта Уредбе о изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програма или недостажућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, који се спроводи у периоду од 1. до 15. септембра 2017. године.

Posebno bi trebalo razmotriti i mogućnost da predmet prigovora budu i odluke o raspisivanju konkursa, zbog diskriminativnih uslova i kriterijuma, zbog izbora prioriteta za finansiranje koji su protivni objavljenim ciljevima nadležnog organa, kao i zbog nezakonitosti uopšte.

Što se tiče praćenja realizacije programa, propisano je da to čini "nadležni organ". TS je predložila da još neki organi prate realizaciju programa, pored onog koji je dodelio sredstva, a da se odredba po kojoj je, u cilju praćenja realizacije, korisnik budžetskih sredstava dužan da nadležnom organu omogući uvid u realizaciju programa i uvid u svu potrebnu dokumentaciju proširi i omogući uvid od strane javnosti.

Alternativno (i možda još bolje rešenje) jeste da nadležni organ koji je dao sredstva informiše javnost na svom sajtu o tome na koji način i sa kakvim efektima se taj novac troši .

Konačno, nacrt uredbe propisuje da se "izveštaj o evaluaciji može uzeti u obzir kada isto udruženje sledeći put konkuriše za budžetska sredstva". TS smatra da ovo treba precizirati, da udruženje u periodu od određenog broja godina neće imati pravo da konkuriše u slučaju da je evaluacija pokazala određeni nivo nedostataka.

Sve sugestije možete pogledati na našem sajtu: <https://goo.gl/emDgVd>

Kršenje Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije

18. septembra 2017.

Transparentnost Srbija je uputila dopis Agenciji za borbu protiv korupcije u kojoj joj je ukazala na moguću povredu zakona od strane funkcionera lokalne samouprave, gradskog menadžera Gorana Vesića.

Reč je o povredi člana 29. Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije koji propisuje da "funkcioner ne može da koristi javne resurse i skupove na kojima učestvuje i susrete koje ima u svojstvu funkcionera, za promociju političkih stranaka, odnosno političkih subjekata", kao i da je funkcioner "dužan da uvek nedvosmisleno predoči sagovornicima i javnosti da li iznosi stav organa u kojem vrši javnu funkciju ili stav političke stranke, odnosno političkog subjekta".

U dopisu se navodi:

Za slučaj da Agencija već nije došla do saznanja o jednoj izjavi gradskog menadžera Grada Beograda, Gorana Vesića, skrećemo vam pažnju na nekoliko priloga objavljenih u medijima. U [prilogu](#) sa sajta RTV Studio B, kaže se sledeće: „Gradski menadžer Goran Vesić je odgovarajući na pitanje novinara šta će u budućnosti Srpska napredna stranka ponuditi Beograđanima, poručio da će SNS pre svega Beograđanima ponuditi rad i završetak svih projekata na kojima se trenutno radi, i nastaviti da sprovodi i viziju razvoja Beograda.

Poslednje tri godine potpuno je promenjena vizija razvoja Beograda. Beograd se spušta na reke i razvija se na rekama umesto što se širio prema predgrađima“, naveo je Vesić.

Kako je dodao, rešavaju se brojni infrastrukturni problemi Beograđana. On je naglasio da SNS iza sebe ima rezultate i da je za protekle tri i po godine urađeno više nego što je urađeno decenijama unazad. „Potpuno smo spremni da nastavimo da sprovodimo viziju, a naša vizija je deo Vlade Srbije odnosno predsednika Aleksandra Vučića“, zaključio je Vesić.“

Da je izjava gotovo doslovno preneti, može se zaključiti na osnovu objavljenog video snimka, na sajtu B92.net.

Iz [snimka](#) je očigledno da je reč o izjavi koja je dati prilikom vršenja javne funkcije, odnosno, najverovatnije tokom posete gradilištu kineskog kulturnog centra.

Takođe, kako se može videti i u vesti sa Studija B, gde je predstavljen kao gradski menadžer, moglo bi se zaključiti da javni funkcioner nije nedvosmisleno predočio sagovornicima i javnosti da li iznosi stav organa u kojem vrši javnu funkciju ili stav političke stranke, odnosno političkog subjekta. Izjava po svom sadržaju nesumnjivo predstavlja promociju političke stranke, čiji je naziv više puta pomenut u pozitivnom kontekstu“.

Studio B > Beograd Pocetna > Vesić: SNS nudi razvoj Beograda

Vesić: SNS nudi razvoj Beograda

Studio B

Beograd Beograd Pocetna 13. 09. 2017. 12:49:46

Gradski menadžer Goran Vesić je odgovarajući na pitanje novinara šta će u budućnosti Srpska napredna stranka ponuditi Beograđanima, poručio da će SNS pre svega Beograđanima ponuditi rad i završetak svih projekata na kojima se trenutno radi, i nastaviti da sprovodi i viziju razvoja Beograda.

„Poslednje tri godine potpuno je promenjena vizija razvoja Beograda. Beograd se spušta na reke i razvija se na rekama umesto što se širio prema predgrađima“, naveo je Vesić.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Pretnje otkazom

U Savetovalište je stigla prijava u vezi sa postupcima direktora i članova uprave jedne biblioteke u Vojvodini, a odnosi se na navodne pretnje disciplinskim postupkom i otkazom zaposlenoj koja nam je i dostavila slučaj. U navodima se ističe da se zaposlenoj pretilo zbog davanja podrške kolegama koju ALAC klijent čini privatno i van radnog vremena. Čini nam se da je najveći problem što se određeni privatni postupci prenose u radno okruženje, a prema, mada za sada nepotpunim, navodima, pretpostavljamo da se radi o stvarima koji nemaju nikakve dodirne tačke sa radom biblioteke i zaposlenih. Takođe, iz prijave nismo uspjeli da utvrdimo da postoji bilo kakva šteta koju bi trpela biblioteka zbog privatnih postupaka zaposlene. U prijavi se navodi i da je zaposlena već isključena iz upravnog odbora biblioteke. Volonteri i pravnici Savetovališta će pokušati da pribave što više informacija kako bi se utvrdilo da li se radi o mobingu ili mogućem slučaju uzbunjivanja.

Delegacija

Na adresu Savetovališta stigla je i prijava u vezi sa štetnim postupanjem direktora Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije. U prijavi se tvrdi da je učinjena šteta budžetu RS zbog toga što se na Međunarodni skup u Beč vodi više od 10 članova delegacije. Inače, u prijavi sa kaže da je uobičajen broj 2 do 4 člana. Navodi se da se na put nepotrebno vode i ljudi koji nisu zaposleni u Ministarstvu, a navodno su direktorovi prijatelji. Takođe, kao članovi delegacije pominju se i „starlete” zaposlene u Agenciji.

Smatra se da je nepotrebno da se za taj broj osoba iz budžeta RS plaćaju put, smeštaj i dnevnice, te se pominje da je ovakva „praksa” uvedena pre nekoliko godina. Koriste se automobili iznajmljeni u rent-a-car agencijama, prave turističke ture. TS će kroz rad savetovališta pokušati da utvrdi detalje ovih putovanja i moguću vezu sa korupcijom kako bismo uspjeli da zaključimo da li ima i kakvih nepravilnosti.

Mediji

"Tetka iz Kanade" platila Vulinu stan

Krik, Bojana Pavlović, 19. septembar 2017.

Ministar odbrane Aleksandar Vulin ne može da dokaže poreklo više od 200.000 evra kojima je kupio stan. Agenciji za borbu protiv korupcije dao je neuverljivo objašnjenje da je novac pozajmio od suprugine tetke iz Kanade. Zbog sumnje da je počinio krivično delo, Agencija ga je prijavila tužilaštvu koje je dve godine kasnije obustavilo postupak. KRIK ekskluzivno objavljuje detalje izveštaja Agencije o tome kako su opovrgnuti Vulinovi dokazi o poreklu novca.

KRIK
Naslovna Istraživanja Vesti Blog / Intervju O nama

„Tetka iz Kanade“ platila Vulinu stan
septembar 18, 2017

11.5K
3940

Ministar odbrane Aleksandar Vulin ne može da dokaže poreklo više od 200.000 evra kojima je kupio stan. Agenciji za borbu protiv korupcije dao je neuverljivo objašnjenje da je novac pozajmio od suprugine tetke iz Kanade. Zbog sumnje da je počinio krivično delo, Agencija ga je prijavila tužilaštvu koje je dve godine kasnije obustavilo postupak. KRIK ekskluzivno objavljuje detalje izveštaja

Aleksandar Vulin i njegova supruga Nataša kupili su u julu 2012. trosoban stan u jednoj od modernih zgrada koje su u to vreme izgrađene na Zvezdari, u širem centru Beograda.

Ta godina bila je naročito uspešna za Vulina. Srpska napredna stranka u maju je dobila izbore, a njegov Pokret socijalista je, zahvaljujući koaliciji sa najjačom strankom, postao deo vlasti. Vulinu je pripalo poslaničko mesto, a ubrzo je imenovan za direktora Kancelarije za Kosovo i Metohiju. U narednih nekoliko godina napredovao je i postao ministar. Jedan je od najlojalnijih saradnika predsednika Srbije Aleksandra Vučića.

Nakon što je preuzeo funkciju, Vulin je po zakonu bio obavezan da prijavi imovinu i prihode Agenciji za borbu protiv korupcije – uključujući i novi stan. Upravo ova nekretnina na njega će baciti sumnju dve godine kasnije, kada Agencija bude proveravala podatke koje joj je dostavio.

Osim što je utvrdila da Vulin nije imao legalno stečen novac za kupovinu, Agencija je otkrila i brojne druge nelogičnosti. Vulin se branio dostavljajući Agenciji nepotpisane izjave i druge sumnjive dokaze, iznoseći dve različite verzije kako je došao do novca za stan. Njegova odbrana samo je još više produbila sumnju Agencije čiji je utisak bio da ministar krije istinu o kupovini nekretnine. Dodatne provere koje je ova institucija obavila pokazale su da Vulinove priče ne stoje. Agencija je o tome sačinila izveštaj i prosledila ga Tužilaštvu za organizovani kriminal sumnjajući da je Vulin umešan u neko krivično delo.

Agencija je izveštaj čuvala u tajnosti. Tek nakon žalbe upućene povereniku Rodoljubu Šabiću i njegove intervencije, dospelo je u ruke novinara KRIK-a i sada – javnosti.

Novinari su uputili poziv za intervju ministru Vulinu preko njegove službe za odnose sa javnošću, ali do objavljivanja priče nisu dobili nikakav odgovor.

Tetka iz Kanade

Stan od 107 kvadrata sa parking mestom supružnike je koštao 244.620 evra, piše u ugovoru do kojeg su novinari KRIK-a došli tokom istraživanja imovine političara. Prvu ratu od 40.000 evra Vulini su, prema ugovoru, isplatili u oktobru 2011, a ostatak je trebalo da isplate do kraja septembra 2012. godine.

Jedina nekretnina koju je Vulin posedovao pre ove, kako je ranije otkrio KRIK, bio je jednosoban stan u Novom Sadu. Taj stan je 2010. godine, pod nerazjašnjenim okolnostima, dobio na poklon od sudije Olgice Milošević, a dve godine kasnije prodao ga je rođenom bratu za 38.000 evra.

Vulin je Agenciji naveo da je stan na Zvezdari platio od prodaje imovine, međutim, iznos koji je dobio od brata nije mogao da pokrije ni prvu ratu novog stana.

To je primetila i Agencija, pa je tadašnja direktorka Tatjana Babić zatražila od Vulina da objasni kako je finansirao kupovinu.

Ovaj put, ministar je promenio priču i dao drugačije objašnjenje. Rekao je da su on i supruga pozajmili 205.000 evra od njene tetke iz Kanade. Kao dokaz, predao je priznanicu s potpisom njegove supruge Nataše na kojoj je pisalo da je primila novac i da je rok za vraćanje deset godina. Potpisa tetke iz Kanade, međutim, nije bilo.

Ni ovo objašnjenje nije uverilo Agenciju da Vulin govori istinu. Ukoliko je stvarno uzeo pozajmicu od suprugine tetke, po zakonu je bio obavezan da i taj dug prijavi – što nije uradio.

Aleksandar i Nataša Vulin (foto: facebook)

Naveo je da je stan u potpunosti isplatio dan nakon overe ugovora. Kao dokaz dostavio je još jednu priznanicu, ali ni ovaj dokument nije bio u potpunosti validan. Na njoj se nalazio potpis prodavca stana koji živi u Marbelji u Španiji, ali je nedostajao broj računa na koji je Vulin uplatio novac.

Njegove nepotpune i neusaglašene izjave bile su sumnjive Agenciji, pa se upustila u dalje provere. Direktorka Babić obratila se Carini i Upravi za sprečavanje pranja novca.

Informacije koje su stigle srušile su Vulinovo objašnjenje – po drugi put.

Bez dokaza o uplati

Da je neko u zemlju uneo 205.000 evra u kešu, to ne bi moglo da prođe nezapaženo. Po zakonu je dozvoljeno da se preko granice neprijavljeno prenese maksimalno 10.000 evra, a za svaki veći iznos mora da se obavesti carina i da se objasni poreklo novca.

Ne postoji, međutim, zabeležen podatak da je bilo ko od supružnika Vulin, kao ni tetka iz Kanade, uneo novac u Srbiju. Ni Uprava za sprečavanje pranja novca koja evidentira novčane transakcije nije pronašla da je na njihove ili račun prodavca stana uplaćen pomenuti iznos, piše u izveštaju. Agenciji je bilo sumnjivo i to što prodavac stana živi u Marbelji – španskom gradu poznatom po sumnjivim novčanim transakcijama. U izveštaju koji je dostavljen KRIK-u prikriveno je ime osobe koja je Vulinu prodala stan.

Agencija je zaključila da ne postoji validna dokumentacija o plaćanju stana i navodnoj pozajmici.

„Sve i da je tačno“, navodi Babić u izveštaju, „da je pozajmljenim novcem kupljen stan, postavlja se pitanje načina, odnosno platežne mogućnosti njega i njegove supruge da taj novac vrate imajući u vidu visinu njihovih zakonitih i prijavljenih primanja.“

Kamere na Kosovu

Izveštaj u kojem je izrazila sumnju da je Vulin počinio neko krivično delo Agencija je u decembru 2015. poslala Tužilaštvu za organizovani kriminal.

U vezi sa ovim okolnostima, Agencija je podsetila tužilaštvo na pisanja medija o poslu koji je Vulin sklopio kao direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju. On je odobrio nabavku i postavljanje kamera u Kosovskoj Mitrovici u vrednosti od skoro milion evra.

"Posao je dodeljen po hitnom postupku bez tendera privrednom društvu 'DBS Konsel security service' čiji je vlasnik prijatelj Aleksandra Vulina“, piše Agencija i dodaje da je iznos plaćen unapred, a da se ne zna koliko je kamera postavljeno.

Gašenje postupka

Samo nedelju dana nakon što je izveštaj Agencije stigao u Tužilaštvo za organizovani kriminal, na čelo ove institucije došao je advokat Mladen Nenadić. Vladajuća većina ga je izglasala u skupštini.

Postupak je zatim bio „u fioci“ skoro dve godine jer je, kako je navelo tužilaštvo, policija ignorisala njihove zahteve.

Početkom jula, međutim, nakon što su KRIK i Insajder objavili vest da postoji postupak protiv Vulina, Tužilaštvo za organizovani kriminal ga je brzo okončalo. Saopštilo je da nema dokaza da je Vulin počinio bilo koje krivično delo iz njihove nadležnosti.

„Prikupljeni podaci ne ukazuju na osnov sumnje da se u radnjama Aleksandra Vulina stiču bitni elementi krivičnog dela zloupotreba službenog položaja i primanje mita“, piše u odgovoru tužilaštva.

Slučaj je prebačen Prvom osnovnom tužilaštvu koje je proveravalo samo da li je Vulin prijavio imovinu Agenciji.

S obzirom na to da je stan prijavljen kada je kupljen, i ovo tužilaštvo je odbacilo prijavu protiv Vulina i sredinom avgusta zatvorilo slučaj.

Javnost je tako ostala bez odgovora otkud ministru Vulinu više od 200.000 evra u kešu.

Zoran Stojiljković, bivši član Odbora Agencije za borbu protiv korupcije i profesor Fakulteta političkih nauka, kaže za KRIK da se iz slučaja Vulin vidi da se postupci protiv uticajnih pojedinaca u tužilaštvima ne vode stvarno – već samo formalno.

„Tužilaštvo je poslednja linija odbrane režima“, kaže Stojiljković. „Kada dođe do tužilaštva, teško da (ljudi iz vlasti) budu procesuirani. Po pravilu se postupci odugovlače, otaljavaju, ne utvrđuju se detalji, ne ide se dalje nego što se formalno mora da bi se sprečile kritike javnosti i međunarodne zajednice“, objašnjava Stojiljković.

„Ovo glumljenje istrage i brže-bolje zatvaranje postupka treba samo da fingira stvar. Nema tu volje da se ide do kraja.“

Reklama kao nagrada za podobne

Vreme, Ivana Milanović Hrašovec, 21. septembar 2017.

Kako se “državna volja”, nepoštovanje zakona i uporna partizacija javnih preduzeća svete medijima – jednima uskraćujući novac, a drugima uređivačku slobodu

Nesrazmerno veliki broj medija u Srbiji, a sada ih ima više od 1600 registrovanih, bori se za oko 160 miliona evra, koliko iznosi budžet na godišnjem nivou koji oglašivači izdvajaju za potrebe oglašavanja. Podeljeno na jednake delove, svaki od 1600 medija mogao bi u proseku godišnje da zaradi 100.000 evra, što je nekima ništa, a drugima nova boca kiseonika, mada ta suma “ne hrani” ni održivost ni nezavisnost.

Medijski biznis tako ostaje zamuljan u siromašnom, neregulisanom i politički motivisanom tržištu. S jedne strane, uporno opstaje problem hiperkonkurencije, što “dramatizuje” i podatak da je 2015. registrovano 48 odsto više medija nego samo četiri godine ranije.

Istraživanje: Javna preduzeća i mediji

Reklama kao nagrada za podobne

Kako se “državna volja”, nepoštovanje zakona i uporna partizacija javnih preduzeća svete medijima – jednima uskraćujući novac, a drugima uređivačku slobodu

S druge strane, država preko državnih organa, javnih preduzeća, reklamnih agencija pod svojim političkim patronatom, operiše kao najunosniji oglašivač. Dakako, u uslovima potpuno neregulisanog državnog oglašavanja. Jer, ta “državna pomoć” nije zakonski regulisana, nije kontrolisana, a nije ni transparentna, što ostavlja dovoljno prostora za sumnje da nije ni fer ni neutralna, nego da je reč o klasičnoj finansijskoj batini koja služi za kontrolu medija. Svako malo se može čuti ista priča, baš kao kada je Vukašin Obradović, vlasnik nezavisnog nedeljnika “Vranjske” (u ponedeljak ugašenog) i doskorašnji predsednik NUNS-a, letos u Vranju rekao da je na gradskom konkursu za sufinansiranje medija novac građana bezočno podeljen partijski poslušnim medijima i kumovima. Reklamni ugovori, a to je već opšte mesto, sklapaju se prema političkim motivima, pa se mediji propisno nagrađuju i kažnjavaju prema kriterijumu (ne)kritičnosti po državi, odnosno vlasti.

Zanimljiv podatak objavio je Savet za borbu protiv korupcije. Država je u periodu 2011–2014. godišnje u proseku trošila oko 210 miliona evra javnog novca na medije, mimo direktnih budžetskih subvencija za medije u državnom vlasništvu i mimo projektnog finansiranja. Nije poznato koliki je deo tog državnog rashoda uključen u tržišno oglašavanje od 160 miliona evra, ali suma svakako ukazuje na ogroman značaj budžetskog novca u finansijskim tokovima u medijskom sektoru.

Javna preduzeća pod lupom

Prepoznavši preduzeća u državnom vlasništvu kao najvažniji element u sistemu borbe protiv korupcije u Srbiji, Transparentnost Srbija (TS) je u okviru svog projekta pod nazivom “Politički uticaj na javna preduzeća i medije” usmerila istraživanje na dva važna problema. Jedan je politički uticaj na javna preduzeća, razmatran kroz analizu sprovođenja Zakona o javnim preduzećima iz 2016. godine, odnosno analizu profesionalizacije upravljanja javnim preduzećima, izbora direktora i nadzornih odbora, transparentnosti njihovog rada i poštovanja zakonskih obaveza. A drugi je uloga javnih preduzeća koja se koriste za kupovinu uticaja na medije kroz oglašavanja, sponzorstva i donacije.

U februaru 2016. usvojen je novi Zakon o javnim preduzećima, međutim, netaknuto je ostalo preko potrebno regulisanje oblasti državnog i političkog oglašavanja. Zauzvrat, dato je političko obećanje da će ta tema biti rešena posebnim zakonom. Nadovezujući se na izveštaj Saveta za borbu protiv korupcije iz 2015. u kome je zaključeno da se oglašavanjem i marketingom institucija javnog sektora stvara veoma jak odnos između medija i predstavnika svih nivoa vlasti, TS u ovom istraživanju nastoji da utvrdi kakav je odnos javnih preduzeća prema medijima.

Posmatrana je 2015. godina, tokom koje se primenjivao Zakon o JP iz 2012, zatim 2016. godina u kojoj je usvojen novi zakon, a u istraživanje je uključeno i kakvi su bili planovi za izdatke u 2017. godini. Monitoringom je obuhvaćeno 30 javnih preduzeća čiji su osnivači Vlada Srbije, Pokrajinska vlada i lokalne samouprave. Kako se navodi u istraživanju, jedno preduzeće iz uzorka, a to su Elektromreže Srbije, tokom realizacije projekta transformisano je u akcionarsko društvo, pa je praćenje EMS-a nastavljeno u skladu sa njegovim obavezama u novom statusu. U uzorku su se našli i Elektroprivreda Srbije, Srbijagas, Srbijašume, Srbijavode, Službeni glasnik, Putevi Srbije, Pošte Srbije, Zavod za udžbenike, Parking servis u Beogradu, Informatika u Novom Sadu, Toplana u Nišu, Zoološki vrt u Jagodini i mnogi drugi.

Generalni zaključak ovog istraživanja glasi da departizacija i depolitizacija kao glavni ciljevi Zakona o JP iz prošle godine i dalje nisu ostvareni. U prilog tome navode se podaci da je u čak 28 od 30 javnih preduzeća bilo nepravilnosti prilikom izbora direktora, a da u 29 od 30 nadzornih odbora posmatranih javnih preduzeća sede članovi sumnjive kompetentnosti.

Autor istraživanja Zlatko Minić iz Transparentnosti, nekadašnji član Odbora Agencije za borbu protiv korupcije, istakao je da su, i pored toga što je zakonski rok za završetak konkursa za direktore javnih preduzeća istekao 4. marta 2017, na čelu gotovo svih republičkih javnih preduzeća i danas vršioći dužnosti. Slika na lokalnu je nešto drugačija, na čelu javnih preduzeća uglavnom su direktori koji su izabrani na konkursu 2013, ali uz jasno vidljivu stranačku pripadnost i podršku.

Na osnovu istraživanja, predsednik Transparentnosti Srbija Vladimir Goati ocenio je da partije u javna preduzeća šalju po pravilu svoje diletante, čak čitave grupe, da se unosno zapošljavaju i to na vrhu hijerarhije: "Meni se čini da to što su rezultati javnih preduzeća slabi nije nikakav incident, već nešto što se egzaktno može proveriti."

Ko su direktori

Na čelu EPS-a već godinu i po dana nalazi se vršilac dužnosti Milorad Grčić. Na sajtu ovog preduzeća, kako se navodi u istraživanju, nalazi se njegova biografija iz koje se ne vidi da li Grčić ispunjava uslove za obavljanje te funkcije. Istraživači su imali primedbu jer je objavljena biografija neprecizna, bez navođenja podataka o godinama kada su stečene pojedine kvalifikacije ili podataka o "karijeri uspešnog preduzetnika". Na mesto v.d.-a izabran je 15. marta 2016. godine. U julu 2017, TS je od Vladine Komisije i Generalnog sekretarijata zatražio podatke o dotadašnjoj proceduri izbora direktora, ali na zahtev nije odgovoreno. U Srbijagasu nisu čak ni raspisivali konkurs za direktora posle usvajanja Zakona o JP 2012, koji je predviđao izbor svih direktora na javnom konkursu.

Nemanja Nenadić, Transparentnost Srbija

Regulisati državno oglašavanje

Mediji su nedovoljno kadri da ispune svoju ulogu u borbi protiv korupcije. Jedan od razloga za to je što su često preterano zavisni od svojih finansijera. U situaciji kada veliki deo finansijskih sredstava dolazi praktično iz javnog izvora, taj oblik zavisnosti može da ima političku konotaciju, odnosno medij može da postane predmet ili oruđe skrivenog političkog uticaja.

Zašto smo mi baš sad rešili da otvorimo ovu priču? Zato što nam se čini da je ovo trenutak u kojem možda može da dođe do nekih promena. S jedne strane, imamo otvorenu priču o novoj medijskoj strategiji, a znamo da je prethodna iz 2011. istekla i da nije bila ostvarena u nekim svojim značajnim segmentima, između ostalog i u vezi sa oglašavanjem. Predviđala je neke mere za pomoć medijima, kao što je stavka da se oglašavanje državnih organa ne vrši preko posredničkih agencija, ali ta mera nije pretočena u zakon. Drugi razlog je što prema svim strateškim dokumentima, naročito u vezi sa evropskim integracijama, do kraja godine mora da se menja Zakon o javnim nabavkama, a taj zakon je jedno od mogućih mesta za pitanje državnog oglašavanja, odnosno to je i najlogičnije mesto da se ovo pitanje reši na sveobuhvatan način.

Funkcioner SPS-a Dušan Bajatović imenovan je ponovo za direktora krajem 2012, pre stupanja na snagu Zakona. U istraživanju se navodi da je Vlada prekršila zakon odlučivši da uopšte ne raspisuje konkurse za nekoliko JP na čijem čelu su bili, ili su još uvek, stranački funkcioneri ili ljudi bliski najvišim državnim zvaničnicima. Tako ni za Elektromreže nije raspisan konkurs po usvajanju Zakona iz 2012. Na čelu tog preduzeća nalazio se Nikola Petrović, blizak Aleksandru Vučiću a za koga nikada nije objavljeno da li je ispunjavao uslove koje je Zakon predviđao za direktora. Nakon njegovog razrešenja 29. decembra 2016. postavljena je Jelena Matejić kao v.d. direktora. Konkurs za direktora EMS-a raspisan je 10. marta 2017. godine, ali Matejić je i dalje na čelu ovog preduzeća kao v.d.

“JP Putevi Srbije drži rekord po trajanju v.d. stanja”, kaže se u istraživanju. Zoran Drobnjak je v.d. direktora gotovo šest godina, a pre toga četiri godine je bio direktor. Prvi konkurs raspisan je 2013. i nije okončan. Novi konkurs raspisan je u februaru ove godine, a Drobnjak je i dalje v.d.

Kada je reč o nadzornim odborima (NO), situacija se čini još maglovitijom. Sa sajtova JP, navodi se u istraživanju, i to samo tamo gde su biografije objavljene, nije jasno da li članovi NO ispunjavaju propisane uslove. Neke biografije su uopštene, na primer pominje se “zavidno iskustvo” bez konkretnih podataka, ima “peglanja” biografija, odnosno unošenja podataka da bi se dokazala povezanost člana sa oblašću delovanja JP, a nekima je višegodišnja funkcija u JP bila jedina referenca za novi izbor. Negde su objavljene biografije svega tri od ukupno pet članova, negde su postavljeni političari odnosno narodni poslanici bez ikakve evidencije o tome kakve veze imaju sa datom oblasti; iz biografije se ne može videti da li i kako matematičar ima veze sa poslovima Skijališta, ili ginekolog sa Vodovodom... Transparentnost je od svih 30 javnih preduzeća tražila informacije o članovima nadzornih odbora, ali Vlada kao osnivač 13 posmatranih preduzeća nije odgovorila na dopis, kao ni dva lokalna preduzeća.

Misteriozan rad javnih preduzeća, kako ga je nazvao Goati, pokazuje podatak da je od njih 30 u junu 2016. samo jedno imalo na svom sajtu objavljene sve dokumente propisane Zakonom. U julu 2017. osam preduzeća je imalo objavljena dokumenta. Sve vreme monitoringa dva preduzeća nisu imala svoj sajt, a jednom je sajt prestao da funkcioniše i nije radio skoro godinu dana, sve do kraja monitoringa. Javno preduzeće Zoo-vrt u Jagodini od početka do kraja monitoringa nije imalo objavljen nijedan dokument, odnosno podatak propisan Zakonom. mediji kao instrument

Stanje u medijima u međuvremenu nije se promenilo, konstatuje se u istraživanju. I dalje su prisutni ogromni finansijski problemi, pa mediji lako podležu pritiscima oglašivača. Za razliku od komercijalnih oglašivača, pritisak JP pod kontrolom vlasti još ozbiljnije i direktnije narušava nezavisnost medija i poverenje javnosti.

Uvidom u ugovore o oglašavanju između javnih preduzeća i medija, ugovore o sponzorstvima i donacijama, TS je došao do saznanja da su pojedina javna preduzeća zaključivala ugovore sa medijima na relativno velike iznose (recimo, EPS je sklapao ugovore i od dva miliona ili milion dinara sa pojedinim medijima, i još mnogo drugih, u proseku od oko 600.000–700.000 dinara); znatna sredstva su prelivana iz javnih preduzeća u medije kroz ugovore o sponzorstvima; pojedini ugovori sadržavali su klauzule koje narušavaju uređivačku nezavisnost i slobodu medija, kao što su zahtevi za afirmativnim medijskim objavama, ili pak zahteve sa odabirom tema i govornika.

Ili, kako se u istraživanju kaže kada je već pomenuti EPS u pitanju: “Obuka novinara kako bi pratili rad EPS-a, mada se iz pojedinih tačaka projektnog zadatka stiče utisak da je reč o pokušaju formiranja grupe ‘prijateljski nastrojenih novinara’, preko kojih će se ‘plasirati’ informacije. Posebno se ističe projektni zadatak izrade ‘novinarskih pitanja i odgovora’.”

Takođe, Transparentnosti su dostavljeni ugovori EPS-a zaključeni za zakup prostora u medijima, reč je o javnim nabavkama. Uz pribavljeno mišljenje Uprave za javne nabavke, kaže se u istraživanju, sprovedeni su pregovarački postupci bez objavljivanja javnog poziva za javnu nabavku zakup štampanih medija. U toj sekciji beleže se četiri ugovora sa dnevnim listovima, glasnogovornicima aktuelne vlasti, u vrednosti od milion i po do milion osamsto hiljada dinara i, kao peti, ugovor sa opozicionim listom na sumu od 289.000 dinara. Neka posmatrana javna preduzeća nisu sklapala nikakve ugovore sa medijima, a neka, kao Pošta Srbije koja je imala najviše sponzorskih ugovora sa medijima, Srbijagas ili Parking servis, nisu uopšte ili su samo delimično odgovorili na zahteve istraživača.

No, prema podacima iz tromesečnih izveštaja, usled toga što Pošta Srbije nije dostavila nijedan svoj ugovor, sledi da je ovo javno preduzeće u 2016. sponzorovalo u milionskim iznosima pojedine rubrike u medijima, reportaže, emisije, a na ime jedne rubrike u dnevnom listu dodeljeno je čak četiri miliona dinara. S obzirom na nedostupnost dela informacija, kaže se u nalazu istraživanja, nije moguće doneti zaključak o tome u kojoj su meri odnosi između JP i medija neprimereni, a koliko su u skladu sa propisima i medijskim standardima.

Sa stanovišta medija novac je svakako dobrodošao, ali sreću kvare uočeni slučajevi u kojima su mediji prihvatili obaveze pogubne za njihovu nezavisnu uređivačku politiku. Utoliko više ako se posumnja da su ti uočeni slučajevi samo vrh ledenog brega.

